

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. An & ad quos actus voluntas movere poßit intellectum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

VI. Quo modo imaginatio subditur voluntati.

Cur imaginatio sepe non obediat voluntati.

Quod de appetitu diximus, idem dici debet de imaginatione, nempe licet in plurimis ejus actibus subdit voluntati, sepe nihilominus, vel propter indispositionem corporis, vel objecti improprietatem, ad quod ob suam imperfectionem, ac debilitatem, & summam objecti sublimitatem, assurgere non potest, voluntati non obedit. Sic, quantumvis imperet voluntas, non potest imaginatio Angelum, aut rem aliam spirituales repræsentare. Frequenter etiam passione aliqua vehementer abrepta, voluntate nequicquam reclamante, transversa fertur, nec nisi ægrè tandem ejus imperio reducitur ad officium.

SECTIO SECUNDA.

An, & ad quos actus voluntas movere possit intellectum.

I. Omnes intellectus a seipso imperare nequit voluntati.

AD intellectum denique quod atinet, licet ut jam ostendam, plurimi ejus actus voluntatis imperio subdant, ad omnem tamen intellectus operationem movere eum non potest: cum namque voluntas, non nisi per actum aliquem suum moveat, seu imperet, & omnem actum voluntatis præcedere necessarîo debeat actus intellectus, certum est voluntatem hunc actum imperare non posse. Prima itaque cogitatio, in omni negotio, ut rectè S. Thomas, pendere nequit à voluntate, cum apprehensionem, saltem aliquam præcedere necesse sit, quæ excitet voluntatem, quippe quæ, cæca cum sit, nisi facem præferente intellectu, operari non potest, alioquin ferretur in incognitum.

Prima cogitatio non cadit sub imperium voluntatis.

II. Omnis apprehensio simplex non est in potestate voluntatis.

Prima itaque omnium apprehensio non est in potestate voluntatis, naturaliter siquidem, imò necessarîo sequitur ad operationes sensuum; quod enim videt quis, quod audit, quod alio quocumque sensu percipit, non potest non apprehendere per intellectum. Est tamen in potestate voluntatis, ut primam apprehensionem interdum mutet, & aliam illius loco substituat, ut ostendit in Logica, Disp. sexta, sect. secunda, ubi propter hoc dixi simplicem apprehensionem spectare ad logicam, & esse illius regulis dirigibilem, quod latius ibi est explicatum. Et in hoc magis subditur voluntati apprehensio, quam actus sensuum, in sensibus namque efficere nequit voluntas, ut actus mutant, ut scilicet oculus hoc numero actu visionis relicto, alium ei sufficiat, & sic de reliquis.

Magis subest voluntati apprehensio, quam operationes sensuum.

III. Majus multo est voluntatis imperium, quam in aliis potentias.

Quoad assensum verò, seu actum judicii, multo magis subest intellectus imperio voluntatis. Unde quantumvis, si objectum per apprehensionem propositum clarum sit, & evidens, cohibere intellectum voluntas nequeat, quo minus prodeat in actum, & veritati illi assensum præbeat, ut dixi Disp. 47. Log. sect. 8. num. 4. ubi tamen veritas proposita non est clara & evidens, efficere arbitrari potest voluntas, ut intellectus, vel unam partem amplectatur, vel alteram, imò ut abjecta interdum opinione probabiliori, minus probabiliter adhæreat, in rebus præsertim practiceis, sicque voluntatis potest utriusque partem propelli. Aliquando etiam, ubi veritas est clara & evidens, licet ab omni assensu, ut dictum est, cohibere nequeat voluntas intellectum, efficere nihilominus potest, ut actus mutet, & concessis præmissis, nunc directam conclusionem inferat, nunc indirectam, ut in Logica ostendi Disp. illa 6. sect. 2. n. 3. Quæ omnia clarissime declarat S. Th. hic, q. 9. & 17.

Efficere frequenter potest voluntas, ut intellectus mutet assensum.

Quod si quis detum inquirat, quo pacto voluntas facultates reliquias ad agendum applicet: imprimis non id facit per physicum influxum, efficienter scilicet cum iis ad earum operationes concurrente, ut volunt recentiores aliqui apud Vasquez hic, Disp. 34. cap. tertio, singula enim potentia virtutem sufficientem in se habent; unde superfluum foret hujuscemodi concursus voluntatis. Aliis ergo dicendi modis omissis, dicendum voluntatem cæteras potentias movere eo ipso quod vult ut agant, ex quo imperio voluntatis fit, ut omni alio influxu secluso operentur, ob naturalem scilicet sympathiam, & potestatem quam in ipsas habet voluntas, summamque ipsarum cum eâ connexionem, & in eadem animâ radicationem. Ad quam rem apposîtè S. Augustinus libro octavo Confessionum cap. 9. *Voluntas*, inquit, *in tantum imperat, in quantum vult*, &c.

IV. Modus quo voluntas, facultates cæteras ad agendum applicat.

Voluntas in aliarum potentiarum actus physice non influat.

SECTIO TERTIA.

Verum unus actus voluntatis imperare possit alium.

PRIMA sententia affirmat non posse voluntatem per unum actum suum imperare sibi alium efficaciter, sed ineffaciter tantum; per actum quippe imperantem avertit sublatum libertatem: ita Lorea in appendice, Disp. 45. & alii ut latius dicetur numero tertio & quarto.

Existimo nihilominus posse voluntatem per unum actum imperare sibi alium efficaciter, imò & actum imperatum esse subinde perfectiorem imperante: sic non solum ex affectu charitatis potest quis imperare actum humilitatis, vel temperantia, sed ex affectu misericordie erga proximum potest sibi imperare actum religionis, vel charitatis. Nec in hoc peculiaris esse videtur difficultas, si rectè intelligantur termini: unum quippe actum imperare alium, nihil est aliud, quam efficaciter ad illum determinare; hoc autem non videtur dubium quin præstare possit voluntas, posito enim quod efficaciter velit actum aliquem voluntatis, vult eum absolute elicere, ergo elicit; ipso factò namque quod eum non eliciat, si sit in illius potestate, liberè omittit, ergo vult eum efficaciter, & non vult, quæ sunt contradictoria.

I. Negam aliquid qui possit imperare alium.

II. Potest voluntas per unum actum imperare sibi alium.

Quid sit unum actum imperare alium.

Vasquez hic, d. 51. cap. 5. Coninck Disp. 3. de actibus dub. 10. & alii nonnulli opinantur, non posse voluntatem imperare sibi actum voluntatis efficaciter, & immediatè, sed ad summum ineffaciter & mediatè, movendo scilicet intellectum ad indagandas rationes, quibus moveatur voluntas ad volendum objectum, seu ad talem vel talem actum eliciendum.

III. Opinatio negat posse voluntatem imperare sibi actum immediatè.

Ratio eorum est: sequeretur enim, inquit, actum imperatum non esse liberum, cum stantò actu imperante, eo modo quo nos cum ponimus, non possit actus imperatus non sequi: hoc autem videtur inconveniens; sic enim quis actus imperatus alicujus virtutis amitteret suam honestatem, cum amittat libertatem. Imò ulterius, inquit, sequitur imperantem sibi actum contritionis, vel amoris Dei super omnia ex affectu beatitudinis & justificationis, reddere se ipso factò impotentem ad ejusmodi actum debitè eliciendum, actus enim amoris vel contritionis necessarius, non sufficit ad justificationem, sed solus liber.

IV. Ratio auctoritatis hujus sententia est, quia putant sublatum sibi libertatem.